

An investigation of physical properties and user behaviors in children's parks/playgrounds

Çocuk oyun alanlarının/parklarının fiziksel özelliklerinin ve kullanıcılarının davranışlarının incelenmesi

M. Oya Ramazan¹
Atiye Adak Özdemir²

Abstract

The purpose of this study is to investigate the physical properties and user (48-72 month children and adults accompanying them) behaviors in children's parks/playground. Participants of the study consist of 12 children (6 girls and 6 boys) selected on random basis from six different parks located in Kadıköy, Üsküdar, and Ataşehir districts in İstanbul. The qualitative research design was used in the study. Data were collected with structured interviews and naturalistic observations. During the observations in the parks, all activities and behaviors of children were recorded on an individual basis by using an observation form. Additionally, short interviews were conducted with children and their relatives (mother, father, grandmother, aunt) in the parks.

The results of the study revealed that all of the parks have traditional playground equipment. Observation results of the study indicated that children do not play with each other out of making contact only to state their wishes in limited verbal communication. Moreover, the results obtained by interviews

Özet

Bu araştırmanın amacı çocuk oyun alanlarının/parklarının fiziksel özelliklerinin ve kullanıcılarının (48-72 ay çocuklar ve onlara eşlik eden yetişkinler) davranışlarını incelemektir. Katılımcılar İstanbul ili Üsküdar, Kadıköy ve Ataşehir ilçelerindeki altı farklı parkta rastgele seçilen 12 çocuk (6 kız, 6 erkek)'tan oluşmaktadır. Nitel araştırma deseni kullanılarak gerçekleştirilen araştırmanın verilerinin toplanmasında 'doğal ortamda gözlem' ve 'yapılandırılmış görüşme' bir arada kullanılmıştır. Parklarda yapılan gözlemler sırasında çocukların tüm davranış ve eylemleri ayrı ayrı gözlem formuna kaydedilmiştir. Ayrıca çocuklar ve onlara eşlik eden yetişkinlerle kısa bir görüşme yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgular parkların tamamında geleneksel tipte oyun materyallerinin bulunduğunu ortaya koymaktadır. Gözlem sonucunda elde edilen veriler çocukların parkta birbirleri ile oyun oynamadıklarını ancak isteklerini belirtmek için sınırlı düzeyde sözel iletişimde bulduklarını ortaya koymuştur. Görüşmelerden elde edilen

¹ Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi ABD., oramazan@marmara.edu.tr

² Yrd. Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi ABD., aadak@pau.edu.tr

showed that adults bring their children to the parks to prevent them to get bored at home while children stated that they came the park to play.

Keywords: playground; play; child; play area; play equipment

veriler, yetişkinlerin evde sıkılmalarını önlemek için çocuklarını parka getirdiklerini; çocukların ise oynamak için oyun parkına geldiklerini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: oyun parkı; oyun alanı; oyun; çocuk; oyun materyali

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

İnsanoğlunun var oluşundan bu yana sürdürdüğü bir eylem olan oyun yaşamla birlikte başlamakta, yaşamın her döneminde farklılaşarak ve gelişerek devam etmekte; farklı ilgilerin ve gereksinimlerin en doyurucu kaynağı olarak her zaman önemini korumaktadır (Tuğrul, 2010). Zenginleştirilmiş, doğal, zaman zaman da yapılandırılmış bir öğrenme ortamı olan oyun, çocukluk yıllarının en değerli gelişimsel fırsatı ve doğal bir parçasıdır (Spodek ve Saracho, 2003). Çocuklar oyun oynayarak dünyayı anlamaya çalışmakta (Saracho, 2003), yaşadıkları anı verimli kılmakta, geleceklerini inşa edecekleri bilgi, beceri ve alışkanlıkların temellerini atmakta; kızgınlık, mutluluk, üzüntü gibi duygularını genellikle kendi doğal iletişim dilleri olan oyunla ifade etmektedirler (Landreth, Homeyer ve Morrison, 2006). Oyun etkinlikleri, çocukların fiziksel, sosyal, duygusal, bilişsel gelişim alanları için de zemin oluşturmaktadır (Botsoglou, Hrisikou ve Kakana, 2011).

Oyun çocukların doğal ve evrensel bir davranışıdır (Hughes, 2003). Eğitim tarihine bakıldığında ilköğretimden itibaren oyunun, özellikle küçük çocuklar için önemli ve gerekli olduğunun fark edildiği; felsefe, tarih, din, tıp, eğitim ve psikoloji gibi farklı disiplinlerin oyun ile ilgilendiği görülmektedir. Bu durum, oyunun çok yönlülüğünü de ortaya koymaktadır. Zaman içinde oyun, uluslararası siyasi platformlara taşınmış ve çocukların ‘oyun hakkı’ sözleşmelerde yer almıştır. ‘Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 31. maddesindeki “taraf devletler; çocuğun dinlenme, boş zamanı değerlendirme, *oynama*, yaşına uygun etkinliklerinde bulunma, kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını tanır. Bu konuda çocuklara uygun ve eşit fırsatların sağlanmasını teşvik eder” ifadesi ile çocuğun oyun hakkı koruma altına alınmıştır (Unicef, 2004).

Endüstrileşme, şehirleşme, nüfus artışı gibi pek çok nedenle çocukların doğal oyun ortamlarında oynama olanağı azalmıştır (Rivkin, 2006). Günümüz çocuklarının oyun oynayabilecekleri alanların ev ortamı, okul öncesi eğitim kurumlarının kapalı ve açık alanları, alışveriş merkezleri içindeki oyun alanları ve çocuk oyun parkları ile sınırlı olduğu söylenebilir. Bunlardan okul öncesi eğitim kurumlarının bahçesi ile çocuk oyun parkları açık hava oyun

alanlarıdır. Çocuğun gelişiminde oyuna zemin oluşturan bu mekânların niteliği de önem taşımaktadır.

Okul öncesi çocuklarının öğrendikleri pek çok şeyin kaynağı, fiziksel çevreleri ile buldukları etkileşimdir. Çocuklar ev ve sınıf gibi kapalı alanlarda çevreleriyle etkileşimde buldukları gibi açık havada, doğanın içinde yer alan çevreleri ile de doğrudan etkileşimde bulunma ihtiyacındadır. ‘Çocuk oyun parkları/açık hava alanlarında oyun’ denildiğinde ilk akla gelen, genellikle çocukların güvenli sınırları olan bir alana çıkarılıp koşup oynamaları için serbest bırakılmalarıdır, ancak açık havada oyunun okul öncesi dönem çocuklarının gelişiminde ve öğrenmesinde etkin ve önemli bir rolü vardır. Bu nedenle çocuk oyun parklarının/açık hava oyun alanlarının da belirli bir plan ve program çerçevesinde düzenlenmesi gerekir (Tüfekçioğlu, 2001).

Çocuk Oyun Parklarının Sınıflanması

Çocuk oyun parklarının tasarımı ve buralarda bulunan oyun araç-gereçleri, çocuğun oyun tercihi ve süreci üzerinde etkili olabilmektedir. Çocuk oyun parkları, türlerine göre dört başlık altında toplanabilir (Alqudah, 2003, akt. Türkan, 2009; Pehlivan, 2005):

Geleneksel oyun alanları: En sık görülen oyun alanı türüdür. Salıncak, kaydırak, tahterevallli gibi çocuğun tek başına kullanımı için tasarlanmış, kas gelişimini desteklemeye yönelik standart oyun malzemeleri vardır. Geleneksel oyun alanları ve malzemeleri bilişsel ve sosyal oyuna çok fazla olanak sağlamadığı gibi yaratıcılığı da teşvik etmez.

Çağdaş oyun alanları: Genellikle mimarlar veya peyzaj mimarları tarafından tasarlanır. Arazi ve malzeme heykelimsi kullanılır; statiktir, su ve fiskiyeler, tırmanma tepeleri, tüneller vardır; içinde barındırdığı öğeler hareket etmeyen özelliktedir. Üstün özelliklerle donatılmış, çok fonksiyonlu bir yapıdır ve süreklilik gösteren bir yapı formunun farklı bütün parçalarını birleştiren-bağlantılandıran oyun alanlarıdır.

Yücel’e (2005) göre, geleneksel oyun alanları çocukları daha çok salıncaklarda sallanmaya, çağdaş/modern oyun alanlarında ise birbirine bağlı oyun araçları üzerinde süre giden oyunlar oynamaya teşvik etmektedir.

Macera oyun alanları: Bu alanlarda yer alan materyaller sabit değildir; çocukların kendi oyunlarını kendilerinin tasarlayabileceği malzemeler ve küçük el aletleri vardır. Burada oynanan oyun yönlendirici değil, ‘katılımcı’ oyundur. Bu alanlarda lider olmadan çalışılmaz. Gönüllü yetişkinler çocukların oyunlarını geliştirmeleri için onlara rehberlik yapar, aletleri nasıl kullanacaklarını öğretir, sonra onları serbest bırakır. Bu tür oyun alanları yardımlaşmayı, problem çözmeyi ve çocukların kendi kendilerini keşfetmelerini sağlar.

Yaratıcı oyun alanları: Bu oyun alanlarında bulunan materyaller çocukların herhangi bir alete gereksinim duymadan farklı ürünler oluşturmalarına olanak tanımaktadır. Kum ve su bu alanlarda yer alan materyallerdendir.

Çocuk Oyun Parklarının Özellikleri

Açık havada gerçekleşecek oyunların niteliği kullanılabilir alanın genişliği ve biçimi, sabit araçların düzeni, malzemenin depolanması, hava koşulları gibi faktörler tarafından etkilenir. Uzmanlara göre çocuk oyun parkları/açık hava oyun alanları, yetişkinlerin isteği doğrultusunda 'güzel bir bahçe' kimliğinde yapılandırılmamalıdır. Bu alanın çocukların oyun ihtiyaçlarını karşılaması, esnek kullanım sağlaması, çocukların alanda değişiklikler yapmalarına ve yaratıcılıklarını kullanmalarına uygun olması tercih edilmelidir. Ayrıca oyun parklarının çocukların tamamının rahatlıkla oyun oynayabilecekleri ve hızlı hareket edebilecekleri büyüklükte olması (Tüfekçioğlu, 2001) oyun türleri dikkate alınarak alanlara ayrılması ve malzemelerin oyunların özelliklerine göre yerleştirilmesi gerekmektedir (Tandoğan, 2007; akt. Altınçekiç, 2010).

Pek çok ülkede oyun parkları çocukların gelişimsel özelliklerden çok, güvenlik tedbirleri temel alınarak tasarlanmaktadır (Little ve Eager, 2010). Bu durum, parklarda yer alan materyallerin tasarımı ve çeşidi üzerinde de etkili olmaktadır. Çocuklara nitelikli oyun oynama fırsatının sağlanması ancak güvenliğin ve gelişimsel özelliklerin bir arada ele alınmasıyla tasarlanmış oyun alanlarında mümkün olabilir. Hayati tehlikesi olmayan düşme, çarpma gibi olaylar çocuk için dikkati arttıran ve onu problem çözmeye yönelten deneyimlerdir (Mitchell, Cavanagh ve Eager, 2006). Oyun parkları tasarımında dikkate alınması gereken temel kriterler aşağıdaki gibidir (Friedberg, 1982; akt. Başaran Uysal, 2013):

Erişilebilirlik: Beş yaşındaki bir çocuğun kısa sürede ulaşabileceği mesafede olmalı

Güvenlik: Kullanılan malzeme ve tasarımlar standartlara uygun olmalıdır.

Çeşitlilik ve çekicilik: çocukların farklı aktiviteleri gerçekleştirmelerine uygun özellikte olmalıdır.

Kontrol: Ebeveynler oturdukları yerden parkı görebilmeli, çocuklar yetişkinler olmadan da parkta oynayabilmelidir

Karma kullanım: Farklı yaş gruplarının bir arada kullanımına uygun materyaller bulunmalıdır

Doğru malzeme: Sentetik yerine mümkün olduğunca doğal malzemeler kullanılmalıdır

Sosyalleştirme: Çocukların birbirleri ile etkileşim halinde oyun oynamalarına olanak tanımalıdır

Peyzaj: Yeşil alan içermeli, bisiklet ve yürüme yolları bulunmalıdır

Kullanıcı talepleri: Parkların tasarımında kullanıcı talepleri (alışkanlıklar, kültürel farklılıklar) dikkate alınmalıdır.

Kaliteli oyun parklarının ve oyun malzemelerinin sahip olması gereken özellikler ise şöyle özetlenebilir (Beckwith, 1985; akt. Fanuscu, 1994):

- Çocukların farklı beceriler kazanmalarını destekleyecek nitelikte olmalı
- Çocukların farklı duyularını kullanmasına olanak sağlamalı
- Oyun akışını sağlayacak özellikte olmalı
- Çocuklar arasında sosyal ilişkiler kurulmasına olanak sağlamalı
- Hareketli ve esnek oyun materyalleri bulunmalı
- Farklı yaş gruplarının bir arada oynamasına uygun özellikte olmalı
- Farklı hava koşullarında ve farklı mevsimlerde kullanıma uygun olmalı
- Kültürel ve doğal elemanlara bir arada yer vermeli
- Kaza ve yaralanma riski için güvenlik önlemleri alınmış olmalı

Küçük çocukların kullandığı açık hava oyun alanlarının zemin yapımında kullanılan materyal, oyun alanındaki güvenlik elemanlarından biridir. Beton, asfalt, suni çim, çakıl ve granit gibi sert yüzey kaplamaları her mevsim için kullanışlı bir zemin oluşturmasına rağmen çocukların güvenliği açısından önerilen zemin kaplama materyalleri değildir. Kum, talaş ve çakıl taşı gibi malzemeler güvenli zemin materyalleridir, ancak kolay deforme oldukları için belirli bir süre sonra işlevselliğini yitirebilmektedir. Sentetik zemin kaplama materyalleri hem kullanım ömrü hem de kullanıcı güvenliği açısından en çok tercih edilen materyallerdir (Yılmaz ve Bulut, 2002).

Çocuk Oyun Parklarının Yararları

- Çocuk oyun parklarında çocuklar rahatlıkla fiziksel ve motor gelişimlerini destekleyen oyunlar oynayabilirler. Bu; çocukların denge, yer çekimi, güç, direnç gibi kavramlar hakkında da deneyim yaşamasını sağlar (Englebright-Fox, 1997).
- Bir oyun alanı olarak parklar, çocukların sosyal kuralları öğrenmeleri ve duygularını kontrol etmeleri için önemli ortamlardır. Ayrıca bu alanlar, çocukların kendi yaş grubundan olan diğer çocuklarla iletişim kurmasına ve parkta bulunan oyun materyalleri ile oynamasına uygundur (Amouzegar, Naeini ve Jafari, 2010).
- Bu alanlar, çocukların dinlenme ve eğlenme ihtiyacının yanı sıra çocuğun öğrenme, yeni ürünler ortaya koyma gibi ihtiyaçlarına da cevap verebilir (Türkan, 2009).

Amaç

Oyun alanları, çocukların farklı gelişim alanları için önemli bir olgudur (Amouzegar, Naeini ve Jafari, 2010; Ünal, 2009). Çocuğun gelişiminde ev ve okul gibi oyuna zemin oluşturan mekânların yanı sıra çocuğa açık hava oyunları oynama fırsatı sağlayan 'çocuk oyun parkları' da önem

taşımaktadır. Erdoğan ve diğerlerinin (2004) Türkiye'nin yedi bölgesinde anasınıfına devam eden çocuklarla yaptıkları çalışmanın sonucuna göre, çocukların büyük bir çoğunluğu oyun oynamak için açık hava oyun alanlarını tercih etmektedir (akt. Şen, 2010). Ülkemizde, özellikle büyük kentlerde, çocuklar için ayrılmış dış oyun alanları/parkları hem nitelik hem de nicelik açısından ihtiyacı karşılamaktan uzaktır. Ayrıca bu alanlarda doğadan kopuk ve birbirinin aynı olan oyun materyalleri bulunmaktadır (Özgüner ve diğerleri, 2007; akt. Özgüner ve Şahin, 2009). Yılmaz ve Bulut (2002)'a göre Türkiye'de oyun parkları işlevsel olarak kullanılamamaktadır.

Oyun parklarının/alanlarının niteliği, bu alanların tasarımında bazı özelliklerin sağlanması ile ilişkilidir. Bu özelliklerin dikkate alınması, çocuklara daha uzun oyun oynama, sakin oynama fırsatı vererek farklı alanlardaki gelişimlerini destekler (Beckwith, 1985; akt. Fanuscu, 1994). Türkiye'deki alan yazın incelendiğinde, dış oyun alanlarına/oyun parklarına ilişkin araştırmaların genellikle ziraat mühendisliği, orman mühendisliği ve peyzaj mimarlığı alanındaki uzmanlar tarafından yapıldığı görülmektedir. Araştırmaların çoğu; oyun parklarının planlaması ve tasarımı, zemin ve bitki örtüsü gibi özellikleri, içinde barındırdığı oyun araçları, bunların yeterliliği ve güvenliği, kullanıcıların oyun alanından beklentileri gibi konularını kapsamaktadır (Şişman ve Özyavuz, 2010; Yılmaz ve Bulut, 2002; Yücel, 2005).

Çocukların oyun haklarını açık havada istedikleri gibi kullanabilmeleri için çocuk oyun parklarının ve buralarda bulunan malzemelerin özelliklerinin, parka gelen çocukların oyun davranışları ile parktaki diğer çocuklarla olan etkileşimlerinin, çocukları parka getiren yetişkinlerin çocuklarla olan etkileşimlerinin bilinmesi önemlidir. Tüm bu özelliklerin bilinmesi, çocukların parktaki oyunlarını zenginleştirme ve oyun parklarını en etkili biçimde kullanmaya ilişkin düzenleme ve planlamaların yapılmasında önemlidir. Bu bağlamda araştırmanın amacı; Bu araştırmanın amacı çocuk oyun alanlarının/parklarının fiziksel özelliklerinin ve kullanıcılarının (48-72 ay çocuklar ve onlara eşlik eden yetişkinler) davranışlarını incelemektir.

Yöntem

Katılımcıların tespit edilmesinde, verilerin toplanmasında ve verilerin analizinde nitel araştırma deseni kullanılmıştır.

Katılımcılar

Bu araştırmanın katılımcıları, İstanbul'un Kadıköy, Ataşehir ve Üsküdar ilçelerindeki çocuk oyun parklarına gelen altı kız, altı erkek olmak üzere 48-72 aylık toplam '12 çocuktan' ve bunları oyun parkına getiren 'yetişkinden' oluşmaktadır. Çocuklardan beş tanesi dört yaş, yedi tanesi ise altı

yaş grubunda yer almaktadır. Ayrıca çocuklardan beş tanesi bir okul öncesi eğitim kurumuna devam ederken, yedi tanesi okul öncesi eğitim almamaktadır. Çocukları parka getiren yetişkinlerden ikisi büyükanne, biri teyze, biri baba, sekizi ise annedir.

Oyun parkının seçiminde ‘çocuk oyun parkı’ olarak isimlendirilme, oyun araç-gereci açısından okul öncesi dönem çocuklarına uygun olması özellikleri dikkate alınmıştır. Katılımcıların seçiminde ise çocuğun ‘uygulamacının bulunduğu parka gelmesi’ ve ‘en az yarım saat süre ile parkta kalması’ temel ölçütler olarak kabul edilmiştir. Uygulamacının çocuğu gözlemeye başlamasından itibaren 30 dakika dolmadan parktan ayrılan çocuklar araştırma kapsamına alınmamıştır.

Verilerin Toplanması

Nitel araştırmalarda görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi farklı veri toplama yöntemlerine başvurulabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Bu araştırmada veri toplamak amacıyla ‘doğal ortamda gözlem’ ve ‘yapılandırılmış görüşme’ bir arada kullanılmıştır.

Araştırmanın uygulamalarını, Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği dördüncü sınıfına devam eden altı öğrenci, ‘Araştırma Projesi I-II’ dersleri kapsamında gerçekleştirmiştir. Uygulamacılara, oyun parklarının ve katılımcıların nasıl seçileceği, gözlem ve görüşmenin nasıl yapılacağı, nasıl kaydedileceği hakkında araştırmacılar tarafından bilgi verilmiştir. Her uygulamacı bulunduğu parkın özelliklerini, bir erkek, bir kız olmak üzere iki ayrı çocuğu ve bu çocukları parka getiren yetişkinleri gözlemiş ve görüşme yapmıştır.

Gözlem

İstanbul’un üç ilçesinin farklı semtlerinde bulunan ve okul öncesi dönem çocuklarına uygun olan parkların içinden rasgele seçilen altı farklı çocuk oyun parkında gözlem yapılmıştır: Fikirtepe’de 2 ayrı park (1-2), Sevgi Yolu’nda bir park (3), Ataşehir’de bir park (4), Üsküdar’da bir park (5), Moda’da bir park (6). Bu parkların her birinde iki çocuk (bir kız, bir erkek) olmak üzere toplamda 12 çocuk ile bunları parka getiren yetişkinler en az 30, en fazla 90 dakika süre ile gözlenmiştir. Gözlem sonuçları, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan ‘Gözlem Formu’na uygulamacılar tarafından anında kaydedilmiştir.

Görüşme

Görüşme, başkalarının düşünce ve algılamalarına ilişkin veri toplamak ve bakış açılarındaki çeşitlilik ve farklılıkları yakalamak için en uygun veri toplama yöntemidir (Patton, 2002). Bu nedenle uygulamacılar, gözlem süresi bitiminde çocuğu parka getiren yetişkine ve çocuğa sorular yönelterek yapılandırılmış görüşme uygulamıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler uygulamacılar tarafından anında görüşme formuna kaydedilmiştir.

Görüşme kapsamında çocuğu parka getiren yetişkinlere beş soru sorulmuştur:

- Siz çocuğun nesi oluyorsunuz?
- Çocuk kaç yaşında?
- Anaokuluna/anasınıfına gidiyor mu?
- Haftada kaç kez parka geliyorsunuz?
- Neden/niçin çocuğu parka getiriyorsunuz?

Çocuklara da üç soru sorulmuştur:

- Neden/niçin parka geliyorsun?
- Çocuklar parktan başka nerelerde oynayabilir?
- Bu parkta başka neler olmasını isterdin?

Verilerin Analizi

Açık uçlu sorulara verilen yanıtların analizi, içerik analizinin en yaygın ve klasik örneklerindedir (Bilgin, 2006). Bu araştırma kapsamında görüşme ve gözlem verilerinin analizinde bu yoldan yararlanılmış; her iki araştırmacı birbirinden bağımsız olarak içerik analizi yapmış, sonra sonuçlar karşılaştırılarak son hali verilmiştir.

Oyun parkının fiziksel özelliklerine yönelik yapılan gözlemden elde edilen veriler *içerik* açısından değerlendirilerek ‘oyun araçları’, ‘bitki-ağaç varlığı’, ‘zemin özellikleri’ olmak üzere üç başlık altında toplanmıştır. Parka gelen çocuklara ilişkin gözlemler verileri ‘parktaki diğer çocuklarla etkileşim’, ‘oyun araçlarını kullanma’, ‘yapılandırılmış oyun araçlarından bağımsız olarak gerçekleştirilen davranışlar’ başlıkları altında; çocuğu parka getiren yetişkinin davranışları ise ‘çocuk ile etkileşimi’ başlığı altında değerlendirilmiştir.

Çocukla yapılan görüşme sonuçları ‘parka gelme nedeni’, ‘parka alternatif olarak belirtilen oyun oynama mekânları’, ‘parkta bulunması istenen oyun araçları’ şeklinde kodlanmış; yetişkinle yapılan görüşme verileri ise ‘çocuğu parka getirme nedeni’ başlığı altında incelenmiştir.

Bulgular

Tablo 1 ve 2’de oyun parkının fiziksel özelliklerinin ve parktaki çocukların davranışlarının gözlenmesine ilişkin bulgular; Tablo 3 ve 4’te çocuğu parka getiren yetişkinin gözlenmesine ilişkin bulgular ile yetişkin ve çocukla yapılan görüşme sonuçları yer almaktadır.

Tablo 1. Çocuk Oyun Parklarının Fiziksel Özelliklerine İlişkin Gözlem Bulguları

Park	Oyun araçları	Bitki-ağaç varlığı	Zemin özellikleri
1	4 salıncak - 1 kaydırak	var	Düz zemin-parke taşı
2	Salıncak – kaydırak – tahterevalli	var	Düz zemin-kum
3	Salıncak – kaydırak – tahterevalli	var	Düz zemin-parke taşı
4	Salıncak-kaydırak-tahterevalli-tırmanma kulesi-barfiks	var	Düz zemin-kauçuk
5	Salıncak – kaydırak – tahterevalli	var	Düz zemin-parke taşı
6	5 kaydırak - 3 tahterevalli - 8 salıncak -tırmanma zinciri	var	Düz zemin-toprak

Tablo 1’de görüldüğü gibi, oyun parklarının tümünde (6) oyun materyali olarak oyun parkının büyüklüğüne göre farklı sayılarda salıncak, kaydırak ve tahterevalli bulunmaktadır. İki parkta ise bunlara ilaveten tırmanma kulesi-tırmanma zinciri ve barfiks vardır. Bu oyun materyalleri plastik veya ahşap materyalden yapılmıştır, sivri veya keskin kenarlara sahip değildir. Parkların tümünde bitki ve/veya ağaç mevcuttur. Oyun parklarının tümünün zemini düzdür. Üç tanesi parke taşı, bir tanesi kum, bir tanesi kauçuk, bir tanesi ise toprak kaplıdır. Ayrıca bu parkların farklı hava koşullarında ve/veya farklı mevsimlerde kullanılmaya elverişli olmadığı da saptanmıştır.

Tablo 2. Parktaki Çocukların Oyun Davranışlarına ve Yetişkinlerin Davranışlarına İlişkin Gözlem Bulguları

Park	Çocuk	Parkta çocuklarla etkileşim veya diğer (sözel)	diğer (sözel)	Yetişkinin çocuk ile etkileşimi	Oyun araçları ile etkileşim	Yapılandırılmış oyun araçlarından bağımsız olarak gerçekleştirilen davranışlar
1	1	Herhangi etkileşimde bulunmadı	bir	Oyun araçlarını kullanmasına yardım etme	Birden fazla oyun aracı kullandı	----
	2	Komşu çocuklarla konuştu	bir	Müdahale yok (diğer yetişkinlerle sohbet veya çevreyi-çocuğu izleme)	Birden fazla oyun aracı kullandı	Kovalamaca oynadı, diğer çocuklarla sohbet etti
2	3	Herhangi etkileşimde bulunmadı	bir	Müdahale yok (diğer yetişkinlerle sohbet veya çevreyi-çocuğu izleme)	Birden fazla oyun aracı kullandı	----
	4	Herhangi etkileşimde bulunmadı	bir	‘Dikkat et’ gibi uyarı cümleleri kullanma	Birden fazla oyun aracı kullandı	----
3	5	Herhangi etkileşimde bulunmadı	bir	Oyun araçlarını kullanmasına yardım etme	Birden fazla oyun aracı kullandı	----
	6	Kaydırakta kayalım mı?	bir	Müdahale yok (diğer yetişkinlerle sohbet veya çevreyi-çocuğu izleme)	Birden fazla oyun aracı kullandı	Kumla oynadı
4	7	Herhangi etkileşimde bulunmadı	bir	Koruma amaçlı sözel uyarı, oyun araçlarına binmesine yardım	Birden fazla oyun aracı kullandı	----
	8	Ben kayacağım, çekil	bir	‘Dikkat et’ gibi uyarı cümleleri kullanma	Birden fazla oyun aracı kullandı	Zıpladı, koştu

Ramazan, M. O., & Adak Özdemir, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının/parklarının fiziksel özelliklerinin ve kullanıcılarının davranışlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 1558-1576. doi: [10.14687/ijhs.v12i1.3037](https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.3037)

5	9	Herhangi bir etkileşimde bulunmadı	Çocukla birlikte oynama	Birden fazla oyun aracı kullandı	Park çevresindeki bitkilerle oynadı
	10	Ben de oynayacağım	Müdahale yok (diğer yetişkinlerle sohbet veya çevreyi-çocuğu izleme)	Birden fazla oyun aracı kullandı	---
6	11	Herhangi bir etkileşimde bulunmadı	'Üstünü kirletme' gibi uyarı cümleleri kullanma	Birden fazla oyun aracı kullandı	Babası ile oynadı
	12	Herhangi bir etkileşimde bulunmadı	Koruma amaçlı sözel uyarı (yapma, yavaş gibi)	Birden fazla oyun aracı kullandı	---

Tablo 2'de yer alan bulgulara göre, gözlenen 12 çocuktan sekizi oyun alanında bulunan diğer çocuklarla herhangi bir etkileşimde bulunmamıştır. Bir çocuk daha önceden tanıdığı çocuklarla konuşmuş, üç çocuk ise oyunla ilgili isteklerini belirtmek için birer cümlelik sözel iletişimde bulunmuştur.

Gözlenen yetişkinlerin parka getirdikleri çocuklarla etkileşimine ilişkin gözlem sonuçları değerlendirildiğinde; dört yetişkinin çocuğun parktaki davranışlarına müdahale etmediği, yedi yetişkinin ise ya çocuğun oyun araçlarına binmesine yardım ettiği ya da 'dikkatli ol', 'yavaş' gibi uyarı ifadeleri kullandığı görülmektedir. Yalnızca bir yetişkin (baba) çocuğuyla birlikte oynamıştır.

Tüm çocuklar, oyun parkında bulunan en az iki oyun aracını kullanmıştır. Oniki çocuktan yedisi yalnızca oyun araçlarını kullandıkları oyun davranışı sergilemişlerdir. Diğer çocuklardan birinin kovalamaca oynadığı, bir çocuğun tek başına kumla oynadığı, bir çocuğun zıplama-koşma davranışı sergilediği, bir çocuğun park çevresindeki bitkilerle oynadığı, bir çocuğun da babasıyla oynadığı gözlenmiştir.

Tablo 3. Çocukları Parka Getiren Yetişkinlerle Yapılan Görüşmeye İlişkin Bulgular

Park	Çocuk	Yetişkin	Çocuğun Anaokuluna Gidip-gitmediği	Haftalık parka gelme sıklığı	Yetişkinin çocuğu parka getirme nedeni
1	1	Teyze	Hayır	2-3 defa	Oynaması için-çocuk istediği için
	2	Anne	Hayır	1-2 defa	Çocuk istediği için-sosyalleşmesi için
2	3	Anne	Evet	1-2 defa	Oyun oynasın diye-çocuk istediği için
	4	Anne	Evet	1-2 defa	Evde sıkılıyor-hava alsın
3	5	Anne	Hayır	Hava iyi olunca	Değişiklik olsun diye
	6	Anne	Evet	2-3 defa	Eğlensin diye
4	7	Anne	Hayır	2-3 defa	Evde sıkılıyor-oynasın diye
	8	Anne	Evet	1-2 defa	Parkta oynamayı seviyor
5	9	Baba	Hayır	1-2 defa	Hava alsın diye
	10	Anne	Evet	Hafta sonu	Oynasın diye
6	11	Anneanne	Hayır	Hafta sonu	Evde sıkılıyor-hava alsın
	12	Babaanne	Hayır	Hemen her gün	Evde sıkılıyor

Tablo 3 incelendiğinde, beş çocuğun bir okul öncesi eğitim kurumuna gittiği, yedi çocuğun ise herhangi bir okul öncesi eğitim kurumuna devam etmediği görülmektedir. Yetişkinler ile yapılan

görüşme sonuçlarına göre sekiz çocuğun haftada en az bir defa oyun parkına getirildiği, bir çocuğun hemen her gün oyun parkına getirildiği, iki çocuğun yalnızca hafta sonları, bir çocuğun ise yalnızca hava iyi olduğu zaman parka getirildiği anlaşılmaktadır.

Yetişkinlerle yapılan görüşmede sorulan ‘neden çocuğu parka getiriyorsunuz?’ sorusuna verilen yanıtlar değerlendirildiğinde cevapların çoğunlukla ‘çocuk istediği için’, ‘evde sıkıldığı için’, ‘eğlensin diye’ veya ‘oynaması için’ şeklinde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Parktaki Çocuklarla Yapılan Görüşmeye İlişkin Bulgular

Park	Çocuk	Çocuğun parka gelme nedeni	Parka alternatif olarak belirtilen oyun mekânları	Parkta bulunması istenen oyun araçları
1	1	Oynamak için	Evde - bahçede	-----
	2	Oynamak-eğlenmek için	Yeşillik yerlerde	Daha çok kaydırak
2	3	Oynamak için	Bahçede - alışveriş merkezinde	Su havuzu
	4	Salıncaklar için	Evde - okulda	Atlı karınca - dönme dolap
3	5	-----	-----	-----
	6	Parkı seviyorum	Evde - okulda - sokakta	Sallanan at
4	7	Salıncaklar için	Evde	-----
	8	Kaydırak seviyorum	-----	-----
5	9	Oynamak için	Evde	-----
	10	Oynamak için	Evde - okulda	Uzun kaydırak
6	11	Oynamak için	Evde	-----
	12	Oynamak için	Evde	-----

Tablo 4’te çocuklara yöneltilen görüşme sorularına verilen yanıtlar yer almaktadır. Çocuklar ‘neden/niçin parka geliyorsun?’ sorusuna çoğunlukla ‘oynamak için’ yanıtını vermişlerdir. Birkaç çocuk ise parkı ve/veya oyun araçlarını sevdiğileri için geldiklerini belirtmiştir.

‘Çocuklar parktan başka nerelerde oynayabilir?’ sorusunu iki çocuk yanıtlamamış, diğerleri ağırlıklı olarak ‘evde’ yanıtını vermiştir. Bunun dışında verilen cevaplar ‘bahçede’, ‘yeşillik yerlerde’, ‘okulda’, ‘alış-veriş merkezlerinde’ şeklindedir.

‘Bu parkta başka neler olmasını isterdin?’ sorusunu yedi çocuk yanıtlamamış, diğerleri ‘sallanan at’, ‘daha çok kaydırak’, ‘uzun kaydırak’, ‘atlıkarınca’, ‘dönme dolap’, ‘su havuzu’ yanıtlarını vermiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada büyük şehirde yaşayan çocukların açık havada ve güvenle oynayabilecekleri alanlar olan çocuk oyun parkları fiziksel özellikleri açısından incelenmiştir. İstanbul’un üç ilçesinin değişik semtlerinde bulunan ve okul öncesi dönem çocuklarına uygun olanların içinden rasgele seçilen altı farklı çocuk oyun parkında gözlem yapılmıştır. Gözlem sonucunda parkların hepsinde farklı sayılarda salıncak, kaydırak ve tahterevallı, ayrıca iki parkta bunlara ilaveten tırmanma kulesi-

tırmanma zinciri ve barfiks olduğu belirlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında gözlenen oyun parklarının 'geleneksel oyun alanı' şeklinde düzenlendiği ve çocukların doğal oyun ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu görülmektedir. Geleneksel tipte oyun materyalleri ile donatılmış olan parkların genel olarak çocukların psikomotor gelişimini desteklemeye dönük olduğu söylenebilir. Metin (2003) tarafından 6-12 yaş grubu çocuklarla geleneksel oyun alanlarında gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen veriler bu parklarda yer alan oyun materyallerinin çocukların fiziksel ve sosyal gelişimini belirli ölçülerde karşıladığını ancak bilişsel ve duyuşsal ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Çocuk oyun alanlarına ilişkin olarak yapılmış olan pek çok çalışmada benzer olarak bu alanlardaki oyun materyallerinin sayı ve çeşitlilik açısından yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca yapılan araştırma sonuçları incelenen oyun alanlarının çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı (sosyal, psikolojik, bilişsel, fiziksel) ve çok yönlü gelişimlerini desteklemekten uzak olduğu ortaya koymaktadır (Özgüner ve Şahin, 2009; Pepe ve Kazan-Kırçık, 2005; Şişman ve Özyavuz, 2010; Çukur, 2003; Türkan ve Önder, 2011; Türkan, 2009). Bu araştırma kapsamında gözlenen parklarda çocukların yaratıcılığını destekleyen ve rahatlamalarını sağlayan su ve kum gibi doğal oyun materyallerinin bulunmaması da önemli bir eksikliklerdir. Benzer şekilde Türkan ve Önder (2011) tarafından yapılan araştırma da Balıkesir ilindeki dış oyun alanlarının/parklarının hiç birinde su ve kum havuzu gibi doğal oyun öğelerinin bulunmadığını ortaya koymuştur.

Gözlenen çocuk oyun parklarındaki oyun materyallerinin plastik veya ahşap materyalden yapılmış olduğu, sivri veya keskin kenarları olmadığı, parkların tümünde bitki ve/veya ağaç bulunduğu saptanmıştır. Bu açıdan, materyallerin çocukların güvenli kullanımı düşünülerek tasarlandığı söylenebilir. Oyun parklarının tümünün zemini düzdür. Üç tanesi parke taşı, bir tanesi kum, bir tanesi kauçuk, bir tanesi ise toprak kaplıdır. Park zeminlerinden bazıları güvenli materyallerle kaplıysen, bazılarının ise çocukların güvenlikleri açısından uygun olmayan materyallerle kaplı olduğu görülmektedir. Ayrıca gözlenen bu park alanlarının farklı hava koşullarında ve/veya farklı mevsimlerde kullanılmaya elverişli olmadığı da görülmüştür. Zeminde tepe, çukur gibi oyuna aracılık edecek herhangi bir öğe bulunmadığı gözlenmiştir.

Hem bu araştırmanın hem de diğer araştırmaların sonuçları ülkemizdeki çocuk oyun alanlarının/parklarının çocukların çok yönlü gelişimleri, oyun kurma ve geliştirme ihtiyaçları, tasarım ilkeleri dikkate alınmadan, en kolay ve ucuz şekilde oluşturulduğunu düşündürmektedir. Ayrıca oyun araçlarının oldukça az sayıda ve oyun çeşitliliğini sınırlayıcı nitelikte olduğu da söylenebilir.

Bu çalışmada, gözlem yapılan parkların her birinde iki çocuk (bir kız, bir erkek) olmak üzere toplamda 12 çocuk oyun davranışları açısından en az 30, en fazla 90 dakika süre ile gözlenmiştir.

Gözlem sonuçlarına göre, çocuklardan sekizi oyun alanında bulunan diğer çocuklarla sözlü iletişim kurmamıştır. Çocuklardan biri daha önceden tanıdığı çocuklarla konuşmuş, üç çocuk ise oyunla ilgili isteklerini belirtmek için birer cümlelik (kaydırakta kayalım mı?, ben kayacağım çekil, ben de oynayacağım) sözel ifadelerde bulunmuştur. Gözlem sonuçları çocukların parkta bulunan diğer çocuklarla oldukça sınırlı etkileşimde bulunduğu şeklinde yorumlanabilir. Hirose, Koda ve Minami (2012)' ye göre çocukların oynadıkları oyun alanları (içerde-dışarda) oyun yönelimleri ve sosyal etkileşimleri üzerinde etkili olmaktadır. Metin (2003) tarafından gerçekleştirilen araştırma bulguları da gözlemlenen çocukların yarıya yakınının tek başına veya ailesi ile oynadığını diğer çocuklarla etkileşimde bulunmadığını ortaya koymaktadır. Bağlı (1997) da yaptığı çalışmada, oyun parklarındaki araçlarda oynayan yedi yaşındaki çocukların beş yaşındaki çocuklardan daha fazla sözel etkileşimde bulduklarını gözlemlemiştir.

Bu araştırma kapsamında yer alan çocukların tümü, oyun parkında bulunan en az iki oyun aracını kullanmıştır. Özgüner ve Şahin (2009) açık çocuk oyun alanlarında yürüttükleri çalışmada benzer şekilde, çocukların sırasıyla en çok salıncak, kaydırak, tahterevallî ve atlıkarıncada oynadıklarını saptamıştır. Oniki çocuktan beşi oyun materyalleri ile ilgili olmayan davranışlar da göstermiştir. Biri diğer çocuklarla kovalamaca oynamış, biri kumla oynamış, biri zıplamış-koşmuş, bir diğeri park çevresindeki bitkilerle oynamış, bir çocuk da babasıyla oynamıştır. Bu durum, oyun materyallerinin çeşitlerinin ve parkta yapılabilecek etkinliklerin bazı çocuklar için yeterli olmadığını düşündürmektedir.

Araştırma kapsamında çocuğu parka getiren yetişkinler de 'çocuğu karşı davranışları' açısından gözlenmiştir. Gözlem sonuçları değerlendirildiğinde; dört yetişkinin çocuğun parktaki davranışlarına müdahale etmediği, yedi yetişkinin ise ya çocuğun oyun araçlarına binmesine yardım ettiği ya da 'dikkatli ol', 'yavaş' gibi uyarı ifadeleri kullandıkları belirlenmiştir. Yalnızca bir yetişkinin (baba) çocuğuyla birlikte oynadığı saptanmıştır. Bu sonuç, yetişkinlerin çocuğun oyununu geliştirme yönünde herhangi bir çaba göstermediklerini, çocuğu izlemekle ve dikkatli olması konusunda uyarmakla sınırlı kaldıklarını göstermektedir. Yetişkinler çocukların oyuna başlamaları ve sürdürmeleri konusunda onlara destek olmalıdır (Tovey, 2007).

Çocukları parka getiren yetişkinlere ve çocuklara yapılandırılmış görüşme uygulanmıştır. Verilen yanıtlardan yetişkinlerden ikisinin büyükanne, birinin teyze, birinin baba, sekizinin ise anne olduğu, ayrıca oniki çocuktan yalnızca beşinin bir okul öncesi eğitim kurumuna gittiği anlaşılmıştır.

Yetişkinler ve çocuklara sorulan bazı soruların yanıtları birlikte değerlendirildiğinde bir okul öncesi eğitim kurumuna gitmeyen çocuklardan bazılarının haftada en az bir-en çok üç kez, birinin

yalnızca hava iyi olduğunda, birinin yalnızca hafta sonunda, sadece birinin ise hemen her gün oyun parkına getirildiği öğrenilmiştir. Deretarla-Gül (2012) tarafından 3-6 yaş grubu çocukların anneleriyle yürütülen araştırma da da benzer olarak annelerin çocuklarını haftada en az bir iki kez çocuk parkına götürdükleri ortaya çıkmıştır. Çocukların ‘neden/niçin parka geliyorsun?’ sorusuna verdiği yanıtlar da bunu desteklemektedir. Çocukların çoğu ‘ oynamak için’ yanıtını vermiş; birkaç çocuk ise sevdikleri oyun araçları için geldiklerini söylemiştir.

‘Neden/niçin çocuğu parka getiriyorsunuz?’ sorusuna yetişkinlerin verdiği yanıtlar çoğunlukla ‘çocuk istediği için’, ‘evde sıkıldığı için’, ‘eğlensin diye’ veya ‘ oynaması için’ şeklinde iken ‘neden/niçin parka geliyorsun?’ sorusuna çocukların çoğu ‘ oynamak için’ yanıtını vermiştir. Bu yanıtlardan da görüldüğü gibi yetişkinler çocuğun isteğini ve evde sıkılmasını ön plana çıkarırken, çocuklar oyun oynama ihtiyaçlarını vurgulamışlardır. Oynamak için parka geldiğini söyleyen çocuklardan beşi okul öncesi eğitim kurumuna gitmemektedir, bu da oyun açısından okul öncesi eğitimin önemini göstermektedir.

‘Çocuklar parktan başka nerelerde oynayabilir?’ sorusunu iki çocuk yanıtlamamıştır. Bu çocuklardan biri hem okul öncesi eğitim kurumuna gitmemekte hem de ancak iyi havalarda oyun parkına getirilmektedir. ‘Evde’ yanıtını da vermeyen bu çocuğun oyun hakkının oldukça kısıtlanmış olduğu varsayılabilir. Yanıt vermeyen diğer çocuğun ise bir okul öncesi eğitim kurumuna gidiyor olmasına rağmen ‘okulda’ yanıtını vermemiş olması da düşündürücüdür. Diğer çocuklar ağırlıklı olarak ‘evde’ yanıtını vermiştir. Bu yanıtı veren çocuklardan üçü okul öncesi eğitim almakta, beşi ise bir okul öncesi eğitim kurumuna gitmemektedir. Okul öncesi eğitim almayan çocuklardan biri ‘yeşillik yerlerde’ cevabını verirken, biri ise ‘ev’ yanıtının yanı sıra ‘bahçede’ yanıtını vermiştir. Bunun dışında verilen cevaplar ‘okulda’, ‘alış-veriş merkezlerinde’ şeklindedir ki, bu yanıtları okul öncesi eğitim kurumuna giden çocuklar vermiştir.

‘Bu parkta başka neler olmasını isterdin?’ sorusunu yedi çocuk yanıtlamamış, diğerleri ‘daha çok kaydırak’, ‘su havuzu’, ‘atlıkarınca ve dönme dolap’, ‘sallanan at’, ‘uzun kaydırak’ yanıtlarını vermiştir. Bu yanıtları veren çocuklardan beşinin okul öncesi eğitim kurumuna gittiği göz önünde bulundurulduğunda kurumların açık hava oyun alanlarının da materyal açısından yeterli olmadığı düşünülebilir. Olgan ve Kahriman-Öztürk (2011) tarafından yapılan araştırma sonuçları, okul öncesi eğitim kurumları bünyesindeki dış oyun alanlarının da çocukların farklı oyun tercihlerini karşılamada yetersiz kaldığını göstermektedir.

Öneriler

Çocuk açık hava oyun alanlarının/parkların tasarımında geleneksel öğelerin yanısıra çocukların keşfetme, yaratıcılık ve sosyalleşme ihtiyaç ve yönelimlerini karşılamaya dönük oyun öğelerinin kullanılması çocukların çok yönlü gelişimini destekleyecektir.

Oyun parkları ile ilgili tasarım ve planlama çalışmalarının yerel yönetimlerin yanısıra okul öncesi eğitim öğretmenleri, alandaki uzmanlar, aileler, çocuklar ve parklar konusunda uzman mimarlar ile birlikte yürütülmesi, dış oyun alanlarının çocukların ihtiyacını karşılayacak nicelik ve nitelikte düzenlenmesine katkı sağlayacaktır.

Okul öncesi eğitim kurumları ile ilköğretim okullarının bünyesinde yer alan dış oyun alanlarının çocukların oyunları açısından değerinin araştırılmasının da gerekli olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Altınçekiç, H. (2010). Balıkesir kenti çocuk oyun alanlarının irdelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Amouzegar, Z., Naeini, H. S., & Jafari, R. (2010). Design principle of playgrounds equipments and spaces for children: An interaction education approach. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 1968-1971.
- Bağlı, M. T. (1997). Çocuk bahçelerindeki oyun araçlarında sosyal etkileşim. *I. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları No 1, 518-544.
- Başaran Uysal, A. (2013). Bir kamusal alan olarak çocuk oyun alanları. <http://www.canakkaleicinde.com/bir-kamusal-mekan-olarak-cocuk-oyun-alanlari-1.html>. adresinden 10 haziran 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Bilgin, N. (2006). Sosyal bilimlerde içerik analizi. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Botsoglou, K., Hrisikou, S., & Kakana, D. M. (2011). Measuring safety levels in playgrounds using environment assessment scales: The issue of playground safety in Greece. *Early Child Development and Care*, 181(6), 749-760.
- Çukur, D. (2003). Türkiye’de bir öteki olarak çocuk ve kent planlamada temsil sorunsalı. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Deretarla-Gül, E. (2012). Ailelerin çocuk bahçelerine ve çocuk bahçelerindeki materyallere bakış açısının incelenmesi. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 261-274.
- Englebright-Fox, J. (1997). Swinging: What young children begin to learn about physics during outdoor play. *Journal of Elementary Science Education*, 9(1), 1-14.
- Fanuscu, M. (1994). Oyun alanları. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Seri B*, 44(1-2), 145-153.
- Hirose, T, Koda, N., & Minami, T. (2012). Correspondence between children's indoor and outdoor play in japanese preschool daily life. *Early Child Development and Care*, 182(12), 1611-1622.
- Hughes, F. P. (2003). Spontaneous play in the 21st century. In O.N.Saracho & B. Spodek (Eds.). *Contemporary Perspectives on Play in Early Childhood Education* (pp. 21-39). United States of America: Age Publishing Inc.

Ramazan, M. O., & Adak Özdemir, A. (2015). Çocuk oyun alanlarının/parklarının fiziksel özelliklerinin ve kullanıcılarının davranışlarının incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 12(1), 1558-1576. doi: [10.14687/ijhs.v12i1.3037](https://doi.org/10.14687/ijhs.v12i1.3037)

- Landreth, G., Homeyer, L. & Morrison, M. (2006). "Play as the language of childrens feelings" In D.P. Fromberg & D. Bergen (Eds.) *Play from birth to twelve and beyond: Contexts, perspectives, and meanings*. (2nd ed). New York: Routledge (pp. 47-62).
- Little, H.&Eager, D. (2010). Risk, challenge and safety: Implications for play quality and playground design. *European Early Childhood Education Research Journal*, 18(4), 497-513.
- Metin, P. (2003). The effects of traditional playground equipment design in children's developmental needs. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Mitchell, R., Cavanagh, M.,&Eager, D. (2006). Not all risk is bad, playgrounds as a learning environment for children. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion*, 13(2), 122-124.
- Olgan, R. ve Kahrıman-Öztürk, D. (2011). Ankara'daki devlet ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının açık oyun alanlarının değerlendirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36 (161), 85-97.
- Özgüner, H. ve Şahin, C. (2009). Isparta kent merkezindeki çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*. 1, 129-143.
- Patton, Q. M. (2002). *Qualitative research and evaluation methods (3rd ed.)*. California: Sage Publications, Inc.
- Pehlivan, H. (2005). *Oyun ve öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Pepe, K. ve Kazan-Kırçık, Ş. (2005). Burdur ili belediye sınırları içindeki çocuk oyun alanları ve parklarının donanım çeşitliliğinin araştırılması. I. *Burdur Sempozyumu, 16-19 Kasım 2005, Burdur*. <http://sempozyum.mehmetakif.edu.tr>. adresinden 3 Mart 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Rivkin, M. (2006). Childrens outdoor play. In D.P. Fromberg&D. Bergen (Eds.) *Play From Birth To Twelve And Beyond: Contexts, Perspectives, And Meanings* (2nd ed). New York: Routledge (pp. 323-331).
- Saracho, O.N. (2003). Young children play and cognitive style. In O.N. Saracho&B. Spodek (Eds.). *Contemporary perspectives on play in early childhood education* (pp. 75-96). United States of America: Age Publishing Inc.
- Spodek, B. & Saracho, O. N. (2003). Early childhood educational play. In O.N. Saracho&B. Spodek (Eds.). *Contemporary perspectives on play in early childhood education* (pp. 171-179). United States of America: Age Publishing Inc.
- Şen, M. (2010). Erken çocukluk eğitiminde oyun ve önemi. *Erken Çocukluk Eğitimi*, Ed. İ. H. Diken, 403-431, Ankara: Pegem A Akademi.
- Şişman, E. E. ve Özyavuz, M. (2010). Çocuk oyun alanlarının dağılımı ve kullanım yeterliliği: Tekirdağ örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 13-22.
- Tovey, H. (2007). *Playing outdoors*. Buckingham, GBR: Open University Press. <http://site.ebrary.com.onelog.marmara.edu.tr:2048> adresinden 14 Mart 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Tuğrul, B. (2010). Oyun temelli öğrenme. *Okul Öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri*, Ed. Rengin Zembat, 187-220, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tüfekçioğlu, Ü. (2001). Oyun türleri III: Çeşitli oyunlar, açık hava oyun alanlarında oyun. *Çocukta Hareket, Oyun Gelişimi ve Öğretimi*, Ed. Ü. Tüfekçioğlu, 107-134, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No 1295, Açıköğretim Fakültesi Yayını No 715.
- Türkan, E. E. (2009). Balıkesir kenti çocuk oyun alanlarının irdelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Türkan, E. E. , Önder, S. (2011). Balıkesir kenti çocuk oyun alanlarının irdelenmesi. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 8(3), 69-80.
- UNICEF (2004). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. Ankara.

- Ünal, M. (2009). Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 95-109.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. ve Bulut, Z. (2002). Kentsel mekânlarda çocuk oyun alanları planlama ve tasarım ilkeleri. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 33(3), 345-351.
- Yücel, F.G. (2005). Çocuk oyun alanları tasarımı. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri B*, 55(2),99-110.

Extended English Abstract

Introduction

'Children outdoor playgrounds' enable children to play in outdoor are very important role in children's development like as home and school that allow children to play in. According to results of a study conducted with children attending kindergarten in seven geographical region of Turkey by Erdoğan et al. (2004, in Şen, 2010), a great majority of the children prefer outdoor playgrounds to play. In Turkey, particularly in the big cities, outdoor playgrounds for children do not meet both quantitative and qualitative needs. Additionally, these areas have many playing materials disconnected from nature and exactly alike (Özgüner et al., 2007; in Özgüner and Şahin, 2009). According to Yılmaz and Bulut (2002), the playgrounds in Turkey can not be used functionally.

The qualification of playgrounds is related to providing some features in the design of those areas. Taking account of these properties supports children's development in different areas by giving them long and quiet playing chance (Beckwith, 1985; in Fanuscu, 1994). When examining the literature in Turkey, it is seemed that research related to outdoor playgrounds/play parks have usually been conducted by professionals from agricultural engineering, forest engineering and landscape architecture. Most of these studies focused on planning and designing of the playgrounds, soil and vegetation properties, playing materials in the areas, adequacy and safety of those materials and user expectations from playing areas (Şişman and Özyavuz, 2010; Yılmaz and Bulut, 2002; Yücel, 2005).

To ensure the usage of children's playing rights in outdoors as they wish, it is important to know the features of the outdoor playgrounds and materials in these areas, children's behaviours and their communications with other children in the parks, and communications between children and adults who bring them to parks. Knowing all these features allows us to enrich the children's play opportunities in outdoor playgrounds and to make some plans and arrangements about the usage of these areas.

The aim of the study

The aim of this study is to investigate the physical properties of the children's playgrounds/ parks and user (48-72 month children and adults accompanying them) behaviors of these areas.

Method

Qualitative research procedure was conducted on selection of participants, gathering and analyzing the data.

Participants

Participants for this study were 12 “children” (including 6 girls and 6 boys) who were 48-72-month and came to the outdoor playgrounds for playing in three districts in İstanbul as Kadıköy, Ataşehir, and Üsküdar and 12 “adults” who bring the children to the parks.

In this study, naturalistic observation and structured interview methods were used in combination to collect the data. In the selection of the outdoor playgrounds, two criteria were taken into consideration: a) being named as ‘children playground’; b) being appropriate for pre-school children in terms of playing materials. For selection of the participants, two criteria were operated: a) coming to the playground in which observer made the observations; b) staying in the park at least thirty minutes. After observer started the observations, children who left the park in 30 minutes were excluded from the participant group.

Observation

Observations were carried out in the six different outdoor playgrounds located different areas of the three districts of İstanbul and appropriate for the pre-school children by sampling randomly: Two parks in Fikirtepe (coded as 1-2), a park in Sevgi Yolu (coded as 3), a park in Ataşehir (coded as 4), a park in Üsküdar (coded as 5), and a park in Moda (coded as 6). 12 children, a girl and a boy from each park, and their 12 companions were observed for periods ranging from 30 minutes to 90 minutes. Observations were recorded immediately by the observers to the ‘observation form’ developed by the researchers.

Interview

Interview is the most convenient method to collect the views and perceptions of other people and obtain the diversity and differences in their perspectives (Patton, 2002). Therefore, researcher carried out structured interviews with the children and their companions after the observations. Data were recorded immediately to interview forms by the interviewers.

In the interviews, 5 questions were asked to the companions:

- What is your relation with the child?
- How old is the child?
- Does the child go to preschool/kindergarten?
- How many times do you come to the park in a week?
- Why do you bring the child to the park?
- In the interviews, 3 questions were asked to the children:
- Why do you come to the park?
- Where do children play other than parks?
- What else would you want to be in this park?

Data Analysis

Analyzing the data gathered from open-ended questions is one of the most common and classical examples of the content analysis (Bilgin, 2006). In this study, content analyzing procedure was used for analyzing the data collected by interview and observation. In this process, firstly both of two researchers undertook the content analysis individually, and then findings were compared with each other’s findings and were finalized.

Observation findings related to the physical properties of the playgrounds were viewed under three categories called as ‘playing materials’, ‘presence of the plant-tree’, and ‘soil properties’ in terms of *content*. Findings related to children were examined in three categories called as ‘communication with other children in the park’, ‘using playing materials’, and ‘behaviors performed individually of structured playing materials’. Adult behaviors were examined under the heading of ‘communication with the child’.

Findings gathered from children interviews were viewed in three heads called as 'reason for coming to the park', 'playing places alternative to the park', and 'desired playing materials in the park'. Interviewing data reached from adults were analyzed under the heading of 'reason brings the child to the park'.

Results, Discussions and Recommendations

Observation results indicated that all of the parks include swings, slides and seesaws by difference; two parks have climbing tower-climbing chain and pull-ups in addition to previous. Findings of the current study revealed that all of the parks contain traditional playing materials. It can be said that outdoor playgrounds equipped with traditional playing materials are generally for supporting psychomotor development of the children. A study, conducted by Metin (2003) and carried out with 6-12 years children in traditional playing areas, found out that this kind of playing areas can meet children's physical and social development needs to a certain degree while are insufficient meeting the cognitive and affective needs of the children. Many other studies focused on children playgrounds similarly reached that playing materials in those areas were insufficient in terms of number and variety. In addition, according to the results of some studies, examined playgrounds cannot fulfill the children's developmental needs (social, psychological, cognitive, and physical) and their multifaceted developments (Özgüner and Şahin, 2009; Pepe and Kazan-Kırçık, 2005; Şişman and Özyavuz, 2010; Çukur, 2003; Türkan and Önder, 2011; Türkan, 2009). The results of current study searched out that observed parks did not have natural playing materials such as water and sand that supports children's creativity and make them relax. Similarly, Türkan and Önder (2011) reached same results for outdoor playgrounds in the Balıkesir.

Another main finding of the current study is that way children do not play each other in the playgrounds except making contact to say their requests in limited verbal communication. A similar finding was found by Metin (2003). Researcher found out that nearly half of the children observed played alone or with their families but do not interact with other children. In another study, Bağlı (1997) observed that seven years old children communicate verbally with other children who play in the playgrounds than five years old.

Observation results revealed that adults interact with children for the purpose of protection, observance and warning. However, adults are expected to support children to start and continue playing (Tovey, 2007). Interview results indicated that companions bring their children to the parks to avoid their boredom in home, whereas children came to the parks to play. Children stated that they can play in the school, green spaces, gardens, and shopping malls except playgrounds.

Consequently, these results canalize us to rethink design and usage of the playgrounds. These areas should be design to improve the exploration, creativity and socialization needs of the children in addition to traditional elements of the playgrounds and in doing so, it contributes to versatile development of the children. Designing and planning studies of the playgrounds should be carried out in cooperation with pre-school teachers, experts in the field, families, children and architects expert on playgrounds as well as local administrations.